

ז"ח וישב

פרשת וישב:	
תא חזי כמה שנין יתיב ההוא צדיק דלא חזא לאבוה עשרין ותרין שנין הא אינון יתבו במצרים עשרין ותרין שנין לכל שבט ושבט מאינון עשר שבטין דזבינו ליה לפום חושבנא הוו מאתן ועשרין שנין לכלהו דל מינייהו עשר שנין דנכיתו לון בדינא דלעילא בגין עשר שבטין קדישין דמיתו תמן במצרים אשתארו מאתן ועשר הה"ד (&) רדו שמה¹:	בא ראה, כמה שנים ישב אותו צדיק שלא ראה את אביו, עשרים ושנים שנה, הרי הם ישבו במצרים עשרים ושנים שנה, לכל שבט ושבט מאותם עשרת השבטים שמכרו אותו, לפי החשבון היו מאתים ועשרים שנה לכולם. תוריד מהם עשר שנים שנכו@ להם בדין של מעלה בשביל עשרה שבטים קדושים שמתו שם במצרים, נשארו מאתים ועשר, זהו שנאמר "רדו שמה".
ת"ח כד גרמו חובין והאי שבת לא אתנשיר כדקא יאות דכתיב (&) ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת לא תטלון עליכון מטולא דחובין דהוה מגין עליכון מנייהו יום השבת:	בא וראה כשגרמו החטאים, ולא נשמרה השבת הזה כראוי, שנאמר "ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת", אל תטלו עליכם משא של עוונות, שיום השבת היה מגן עליכם מהם.
ולא שמעו ליה לנביאה ואיתער עליהן חרב נוקמת נקם ברית (&) מאן ברית דא שבת דכתיב (&) לדורותם ברית עולם וברית מילה דכתיב (&) ובשר קדש יעברו מעליך וברית צדיק דזבינו ליה:	ולא שמעו לנביא, והתעוררה עליהם "חרב נוקמת נקם ברית". מי הברית, זו שבת שנאמר "לדורותם ברית עולם", וברית מילה, שנאמר "ובשר קודש יעברו מעליך", וברית הצדיק, שמכרו אותו.
וכלא בחד דרגא שבת וברית מילה וצדיק ורזא דא (עמוס &) על ג' פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו וכלהו תלי במכרם בכסף צדיק וכדין שרו לאשתעבדא (&) שבע על חטאתם ואתגזר עליהון בגלותא דבבל שבעין שנין בחובין דשמטה ויובל דתליין בשבת הגדול ושבת סתם:	והכל בדרגה אחת, שבת וברית מילה וצדיק, וסוד זה "על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו", וכלם תולה במכרם בכסף צדיק, ואז התחילו להשתעבד "שבע על חטאתם", ונגזר עליהם בגלות בבל שבעים שנה בחטאים של שמיטה ויובל, שתלויים בשבת הגדול ושבת סתם.
ולבתר אתו לארעא קדישא ואתיישבו בה ת"כ שנין לתשלום שבעין שבועין ושבעין שנין עשרה שנין לכל יומא מאינון דינקין משביעי דשבת הגדול אוף הכי איקרי שביעי מתתא לעילא דכליל כאחד זכור ושמור ולבתר אתקיימו ת"כ שנין בארעא על חילא דאורייתא דהוו מתעסקי:	אחר כך באו לארץ הקדושה והתיישבו בה ארבע מאות ועשרים שנה, לתשלום שבעים שבועות ושבעים שנה, עשר שנים לכל יום מאותם שיונקים משביעי ששבת הגדול גם כן נקראת שביעי ממטה למעלה, שכולל כאחד זכור ושמור. ואחר כך התקיימו ארבע מאות ועשרים שנה בארץ, על כח התורה שהיו עוסקים.
וכד גרם חובא דשנאת חנם אתערי שנאת חנם דבקדמיתא הה"ד (&) וישנאו אותו לההוא זכאה וכדין יהיב לון קב"ה ביד מאן דסני לון שנאת חנם הה"ד (&) באדום (יחזקאל לה ה) יען היות לך איבת עולם ותגר את בני ישראל ע"י חרב:	וכשגרם החטא של שנאת חנם, התעוררה שנאת חנם שבראשונה, זהו שנאמר "וישנאו אותו", את אותו הצדיק, ואז נתן אותם הקדוש ברוך הוא בידי מי ששונא אותם שנאת חנם, זהו שנאמר באדום "יען היות לך איבת עולם ותגר את בני ישראל על ידי חרב".
וכדין אתפרע מנייהו על ידי מניינא דאינון שנין דחסרו מרזא דשבע על חטאתיכם (&):	ואז נפרע מהם על ידי מנין אותן השנים שחסרו, מסוד של "שבע על חטאתיכם".
כה/ד	
זהר חדש:	

¹ פיסקא זו לא מופיע בדפ"מ אלא בדפ"א.

ז"ח וישב

בא ראה, כשתמנה עשרים ושתים שנה, שבע פעמים לכל אחד מאותם העשרה שמכרו אותו, יצא לך אלף וחמש מאות וארבעים.	ת"ח בד תמני עשרין ותריין שנין שבע זמנין לכל חד מאיגון עשרה דזבינו ליה הוו להו אלף וחמש מאה וארבעין (חסר): ²
לא עלתה שועתם לפניו. אמר רבי יצחק, כשעושה הקדוש ברוך הוא דין בצבאות של מעלה, אותו הדין מה נהיה? אמר רבי אלעזר, העביר אותה באותו נהר דינור, והעביר אותם משלטונם, ומנה שליטים אחרים של העמים. אמר לו, והרי כתוב "משרתיו אש לזה"ט". אמר לו יש אש קשה מאש, ויש אש שמכבה אש (שדוחה אש). אמר רבי יצחק שלשה עינים כאן.	לא עלתה שועתם לפניו א"ר יצחק בד עבד קב"ה דינא בפמליא של מעלה ההוא דינא מאי הוי אמר ר' אלעזר אעבר להו בההוא נהר דינור ואעבר להון משולטנהון ומני שולטנין אחרנין דשאר עמין א"ל והא כתיב (&) משרתיו אש לזה"ט אמר ליה אית אשא קשיא מאשא ואית אשא דכבי אשא (ס"א דדחייא אשא) א"ר יצחק תלת ענייני הכא כו':
פתח אותו היהודי ואמר "ואני קרבת אלהים לי טוב וגו'". בא ראה, כשבן אדם מתקרב לתורה שנקראת טוב, שנאמר "טוב לי תורת פיך", אזי מתקרב לקדוש ברוך הוא שנקרא טוב, שנאמר "טוב ה' לכל", ואז מתקרב להיות צדיק, כמו שנאמר "אמרו צדיק כי טוב". וכשהוא צדיק, השכינה שורה עליו ומלמדת אותו סודות עליונים בתורה, משום שאין השכינה מזדווגת אלא עם @ב טוב, שהרי צדיק וצדק הולכים יחד.	סתרי תורה:
בא ראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, העמיד אותו ושתל אותו על ששת הימים העליונים הללו, והשביעי שעליהם, שבשביל השביעי שנקרא צדיק, נזונים עליונים ותחתונים, ועליו עומדים, ובו נסמכים, והוא היסוד והשרש שלהם.	פתח ההוא יודאי ואמר (&) ואני קרבת אלהים לי טוב וגו' ת"ח כל ז"נ אתקריב לאורייתא דאקרי טוב דכתיב (&) טוב לי תורת פיך כדון אתקריב לקב"ה דאקרי טוב דכתיב (&) טוב ה' לכל וכדון אתקריב למהוי זכאה כמד"א (&) אמרו צדיק כי טוב וכד איהו זכאה שכינתא קריא עליה ואוליפת ליה רזין עילאין דאורייתא בגין דשכינתא לא אזדווגא אלף צטוב דהא צדיק ולדק כחדא אזלין: ⁴
זהו שנאמר "עיני כל אליך ישברו וגו'", "עיני כל אליך ישברו", לאותו שמן משחה עליון, ששופע@שנמשך מהמח הנסתר של כל הנסתרים, ל"כל" הזה, ואז "ואתה נותן להם את אכלם בעתו", שה"כל" הזה, כשמתעורר אל הכלה, שהיא כנסת ישראל, ואז הוא לרחם על העולם, וכל העולמות בשמחה, בשעשוע.	ת"ח כל זכא קב"ה עלמא קיים ליה ושתיל ליה על הגהו וכו' ע"ב) שיתא יומין עילאין ופזיעאה דעלייהו דבגיניה דפזיעאה דאקרי צדיק מתזנין עילאין ותתאין ועליה קיימין וזיה מסתמכין והוא יסודא וקראא דילהון:
ואז מה נאמר "פותח את ידך וגו'", וזה רצון הרצונות, שיוורד מן המח הנסתר ל"כל" הזאת, וכיון שה"כל" הזו מתברכת, כל העולמות התברכו, זהו שנאמר "צדיק ה' וגו' קרוב ה' וגו' רצון יראיו יעשה וגו'".	הה"ד (&) עיני כל אליך ישברו וגו' עיני כל אליך ישברו לההוא משה רבות עלאה דנגיד ממוחא סתימאה לכל סתימין להאי כ"ל וכדון ואתה נותן להם את אכלם בעתו דהאי כל כד אתער לכלה דאיהי כנסת ישראל וכדון הוא למירחס על עלמא וכולהו עלמין כחדו דשעשועא:
וכמו שברא את זה בעולם העליון, בסוד שמו הקדוש, כך ברא בעולם התחתון ששה צדיקי אמת, ואחד שביעי, ככתוב "גם את זה לעומת זה עשה האלהים".	וכדון מה כתיב (&) פותח את ידך וגו' ולא רעוא דרעיון דנחית ממוחא סתימאה להאי כל וכיון דהאי כל אתברך כולהו עלמין איתברכו הה"ד (&) צדיק ה' וגו' קרוב ה' וגו' רצון יראיו יעשה וגו':
וכשגרמו החטאים ודחו את אותו "כל" שנקרא צדיק ממקומו, ככתוב "על מכרם	וכמא דזכא האי בעלמא עילאה זכא דקמיה קדישא הכי זכא בעלמא תתאה שיתא זכאי קשוט וחד פזיעאה דכתיב (&) גם את זה לעומת זה עשה האלהים:
	וכד גרמו חובין [ודחו] (נדחו) לההוא כל דאיקרי

² נשלם מעל"ד (דפ"מ).

³ זה מצאתי מזהר כת"י בפרשת שמות דף יט.

⁴ עי' זהר ח"א קפב ע"ב

ז"ח וישב

בכסף צדיק", אמר הקדוש ברוך הוא, אני גזרתי שיהיה העולם התחתון כדוגמת העולם העליון, ויהיה אותו הצדיק שליט על הארץ, ויהיו כל בני העולם מתברכים על ידו, זהו שנאמר "בן פורת יוסף", שהרי אין בכל איברי הגוף, שיעשה פירות אלא רק הצדיק יסוד עולם הזה.	לדיק מאתריה כדכתיב (&) על מכרם בכסף לדיק אמר קב"ה אנא גזרנא דיהא עלמא תתאה כגוונא לעלמא עילאה ויהא ההוא לדיק שליט על הארץ ויהוון כל בני עלמא מתברכין על ידי ה"ה" (&) בן פורת יוסף דהא לית בכל שייפי גופא דיעבד פירין אלא האי לדיק יסוד עולם:
"ובן פורת עלי עין", במה מדובר, אלא כמו שהעין@שהמעין הזו קיום הגלגל, שאין יכול הגלגל להתקיים אלא בבת העין שלו, כך יוסף הוא כעין לכל אותם הששה שסובבים אותו, מימין שלשה ומשמאל שלשה, והוא מקיים אותם, וכך הוא לכל העולם, שהרי העולם לא עומד אלא על אותם הששה והשביעי שמעליהם.	ובן פורת עלי עין מאי קא מייירי אלא כמה דהאי עין קיומא דגלגל ללא יכלא גלגל לאתקיימא אלא צבת עין דיליה הכי יוסף איהו כעין לכל אינון שתא דסחרין ליה מימיניה תלתא ומשמאלא תלתא ואיהו מקיים לון והכי איהו לכל עלמא דהא עלמא לא קיימא אלא על אינון שיתא ושיעאה דעלייהו:
וקרא הקדוש ברוך הוא לצדיק בסוד השבת, ונח בו, והניח בו כל הברכות, לברך את כל שאר הימים, זהו שנאמר "וינח ביום השביעי על כן ברך ה' את יום השבת. מי זה 'יום השבת' הוה אומר זה הצדיק.	וקרא קב"ה ללדיק ברזא דצבת ונח ביה ואנח ביה כל דרכאן לצרכא כל שאר יומין ה"ה" (&) וינח ציוס השביעי על כן ברך ה' את יום השבת מאן יום השבת הוי אימא דא לדיק:
אמר להם הקדוש ברוך הוא, אתם חללתם את השבת הזו, שאני גזרתי שיהיה מלך על כל שאר הימים@, ואתם עשיתם אותו עבד עבדים, אף אתם תסבלו אותה עבודה קשה.	אמר לון קב"ה אתון חללתון להאי צבת דאנא גזרנא דיהא מלך על כל שאר יומין ואתון עבדתון יתיה עבד [עבדין] (עובדין) אוף אתון תסבלון ההוא עבודה קשיא:
(בא וראה כמה שנים ישב אותו צדיק שלא ראה את אביו, עשרים ושנים שנה. הרי הם ישבו במצרים עשרים ושנים שנה לכל שבט מאותם עשרת השבטים שמכרו אותו, לפי החשבון היו מאתיים ועשרים שנה לכולם, תוריד מהם עשר שנים שנכו@ להם בית דין שלמעלה בשביל עשרה שבטים קדושים, שמתו שם במצרים, נשארו מאתיים ועשר, זהו שנאמר "רד"ו שמה").	תא חזי כמה שנין יתיב ההוא לדיק ללא חזא לאצוהי כ"צ שנין הא חנון יתבו צמארים כ"צ שנין לכל צבטא מאינון עשר צבטין דזבינו ⁵ ליה לפוס חושבנא הוו מאתן ועשרים שנין לכולהו דל מינייהו עשר שנין דנכיתו לון בי דינא דלעילא בגין עשר צבטין דקישין דמיתו תמן צמארים אשתארו מאתן ועשר ה"ה" (&) רד"ו שמה ⁶ :
אמר להם יעקב, בבקשה מכם, רדו לגלות ונכו@ אותם החטאים ולא יחרב העולם ברעב, שהרי אין בכם מי שיזון אתכם הקדוש ברוך הוא, פרט על ידי אותו הצדיק שמכרתם, זהו שנאמר "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון", על ידי מי על ידי "כל". חזר ופרש, מי ה"כל" הזה, צדיק, זהו	אמר לון יעקב צבעו מינייכו חותו לגלותא ונכיתו אינון חובין ולא יתחרב עלמא ככפנא דהא לית צבו מאן ליוון לכו קב"ה צר ע"י דההוא לדיק דזבינתון ה"ה" (&) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון על ידי למאן ע"י דכ"ל דער פריש מאן האי כל לדיק

⁵ יהל אור ח"ג [יט ע"ד] : גדפי רוחא. הוא הדעת, משה ברוחא, דביה עף למעלה, והרוכב הוא יסוד. וז"ש חד שליט. ויוסף הוא השליט. והוא וירכב על כרוב ויעף, דביה נגנז כנ"ל, וביה הדעת דסליק עמיה במאתן עלמין, דסליק לאו"א ואשלים לשבעין, ועאל בב' העזקין דאינון מאתן אלף עלמין דכסיף בהן קב"ה, והוא סוד הזיווג. ובין עיזקא ועיזקא הוא ת"ק אלף עלמין, דפתחי תרעין לכל סטר, והוא ת"ק פרסי מטלנוי, ועם מאתן אשלים כו', כנ"ל. ולכן נקרא ריח, ר' עם י"ח. ואמר חד לגבי בנימין. יסוד דנוק'. והוא תורה. ולא נשאר אלא חד סמכא דא"ל הפסק. ואמר דאגניז יוסף כו'. הוא גניזת הארון ולוחות, וכן חורבן בה"מ, דשם יראה כל זכורך, זכורך דייקא, פני האדון, אדון הברית, אדון כל כו'. ומכירת יוסף גרם כ"ז, כמ"ש בז"ח@ {פ' וישב} והוא נמכר ד"פ, לכן נמכרנו ד"פ בד' גליות, מבבל למדי מיד ליד, ולכן בחורבן נתבע דמו, גם דמו הנה נדרש, בשביל שחשבו. ולפי לעבד נמכר, לכן לעבדים כו'. ולכן ויבך עליהם, ויפול על צווארי בנימין אחיו כו', על פרישתו ממנו זמן רב. וירכב כו'. וכן מ"ב מרגליטין כו', ודאמתסרו למלכותא כו'. וז"ש (ע"ז דף ג:) שקב"ה רוכב כו' בח"י כו'. והוא בח"י נהרי, בשדרה כו'.

⁶ הוכפל לעיל כה ע"ג.

ז"ח וישב

שנאמר "צדיק ה' וגו'".	הה"ד (&) לדיק ה' וגו':
וכדוגמא זה למטה, על ידי הצדיק הזה, היתה לו לעולם הצלה, באותן שבע שנות רעב, ועל שמנעו ברכות משבע הדרגות העליונות, התעוררו עליהם דרגות	וכגוונא דא לתתא על ידא דהאי לדיק הוה ליה לעלמא [שזיבוחא] (שחיתתא) צאינון שבע שני כפנא ועל דמנעו דרכאן משבע דרגין עילאין איתערו דרגין
אחרות של הצד האחר	בו/א
בחסאיהם@בחטאותם.	סתרי תורה:
כיון שירד יעקב השלם למצרים, הוא וכל אותם השבטים, וראו העולם התחתון כדוגמת העולם העליון, שעל ידו של אותו הצדיק נזון העולם, זהו שנאמר "הוא המשביר לכל עם הארץ".	דסטרסא אחרא עלייהו בחווייהו:
"הוא המשביר", מה זה "משביר", אלא שובר@משוך@משבח הוא בראשונה מן העולם העליון, ככתוב "עיני כל אליך ישבר", ואחר כך משביר לעולם התחתון.	כיון דנחת יעקב שלימא למצרים הוא וכל אינון שצטין וחמו עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה דע"י דההוא לדיק מיתון עלמא הה"ד (&) הוא המשביר לכל עם הארץ:
ומנין לנו שיוסף נקרא "כל", שנאמר "וכלל ודרדע", ולמדנו, "כלכל", זה יוסף, שנאמר "ויכלכל" וכתוב "משם רועה אבן ישראל".	הוא המשביר מאי משביר אלכא שובר ⁸ הוא בקדמיתא מעלמא עילאה דכתיב (&) עיני כל איך יסברו וכתר משביר לעלמא תתאה:
וכשראה יעקב השלם כל זה, וראה כל אותן שבע שנים עליונות, שהסכימו שיהיה רעב בעולם על החטא שגרמו בניו, שמכרו את הצדיק הקדוש הזה, ולהוציאו ממקומו, אז התפלל לקדוש ברוך הוא, והסיר מהם חמש שנים.	ומנ"ל דיוסף אקרי כל דכתיב (&) וכלכל ודרדע ותאנא (כט ע"ג) כלכל זה יוסף דכתיב (&) ויכלכל וכתיב (&) משם רועה אבן ישראל:
למה חמש שנים. אלא, בא ראה, סוד הדבר כך הוא, באותם יומים@ עליונים הוא אווז בחמישי, שכך הוא ממטה למעלה. אבל באותם השנים שעליו, שאוחזים בהם אבותיו, לא היה לו רשות לבטל דבר, ועד חלקו באותם חמש ביטל הגזרה ולא יותר.	וכד חמא יעקב שלימא כל דא וחמא כל אינון שבע שנין עילאין דאסתכמו למהוי כפנא דעלמא על חובא דגרמו בניו דזבנא להאי זכאה קדישא ולאפקא ליה מאתריה כדין כלי לקב"ה ואעדי מנהון חמש שנין:
וגם יוסף הצדיק עשה כך, זהו שנאמר "ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים ויציגם לפני פרעה", מי אלו חמשה, הם שלא שנוא אותו, זהו שנאמר "והוא נער את בני בלהה וגו'", אמר כדאי אתם צדיקים לעמוד בפרצה זו שפרצו אחיכם. "לפני פרעה", מי "פרעה", זה הדין העליון, שעומד להפרע מחטאי העולם.	מ"ט חמש שנין אלכא ת"ח רזא דמלתא הכי הוא צאינון יומין עילאין איהו אחיד בחמשא דהכי הוא מתתא לעילא אלכא צאינון תרין דעליה דאחדין זהו אצתהוי לא הוה ליה רשותא לבטל מידי ועד חולקיה צאינון (שבעין) [נ"א חמש] בטל גזירה ולא יתיר:
וכשנשלמו אותם הימים שנגזר עליהם לשבת בגלות, אז הקדוש ברוך הוא התעורר ברחמים רבים עליהם, ובדין על אותם שהשתעבדו בהם, והוציא אותם משם.	ויוסף הצדיק נמי עבד הכי הה"ד (&) ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים ויציגם לפני פרעה מאן אינון חמשה אינון דלא סני ליה הה"ד (&) והוא נער את בני בלהה וגו' אמר כדאי אתון זכאין למיקס דהאי פרצה דפרצו אחיכון לפני פרעה מאן פרעה דא דינא עילאה דקיימא לאתפרעא מחובי עלמא:
כיון שהגיעו ל"מרה", עמדה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא, ואמרה ואיך יצאו ישראל מן הגלות, והרי כתוב בתורה שהיתה נסתר אלפים שנה לפני שנברא	וכד אשתלימו אינון יומין דאתגזר עלייהו למיתב בגלותא כדין קב"ה איתער ברחמוהי סגיאין עלייהו ובדינא על אינון דאשתעבדו זהו ואפיק לון מתמון:

⁷ The world not forever

⁸ ת"י ישעיה, לח יח הוא לשון של שבה וכן תגום תהלים יח

ז"ח וישב

העולם, שעל אחד פי שבעה על חטאם יש להם לסבול משום אותה הפרצה הגדולה שפרצו וחטאו באותו צדיק קדוש.	חד שצעה על חוביהון אית להון ליסבזל בגין ההוא פרצה רבתא דפרצו וחצו בההוא זכאה קדישא:
אמר לה הקדוש ברוך הוא, כך הוא הדין, אבל בתורה הקדושה יש לי מתנה טובה, ושבת שמה, וכשהם שומרים אותה, היא עומדת באותו מקום לסגור אותה הפרצה שפרצו, שאותו הצדיק, השביעי אחוז בה, וכדאי הוא לכפר על אותו החטא.	א"ל הקב"ה הכי הוא דינא מיהו באורייתא קדישתא אית לי מתנה טובה ושבת שמה וכד אינון נטריין לה אינו קיימא בההוא אתר לסגרא ההיא פרצה דפרצו דההוא לדיקא שציעאה בה אחיד וכדאי היא לכפרא על ההוא חובא:
זהו שנאמר "ויצעק אל ה'", מי "ויצעק", זו מדת הדין, שעומדת @ וצורחת @ לפניו "ויורהו ה' עץ", זו התורה, זהו שנאמר "עץ חיים היא למחזיקים בה", "וישלך אל המים", מי הם "המים", המים הזדונים שקמו להפרע מהם, ואז "וימתקו המים", שנמתקו ודאי, שהרי ראו את הרפואה הגדולה לאותו החטא.	הה"ד (&) וילעק אל ה' מאן וילעק דא מדת דינא דקיימא וכוונחא קמיה (&) ויורהו ה' עץ דא אורייתא הה"ד (&) עץ חיים היא למחזיקים בה וישלך אל המים מאן אינון מים מים הזדונים דקמו לאתפרעא מינייהו וכדין וימתקו המים אצבימו ודאי ⁹ דהא חזו אסוותא רבתא לההוא חובא:
ומנין לנו שבמרה נצטוו, שנאמר "שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוך ה' אלהיך", ואמר מר (&), כאשר צוך במרה. אמר להם הקדוש ברוך הוא, אם אתם שומרים את השביעי העליון הזה, אין רשות למדת הדין לקטרג עליכם, זהו שנאמר "שם שם לו חק ומשפט". ועל כן שנינו, יכולה היא שבת שתרחם עלינו, ויקבצנו הקדוש ברוך הוא מגלותנו, ואלמלא שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן, מיד נגאלים (&).	ומנא לן דבמרה אתפקדו דכתיב (&) שמור את יום השבת לקדשו כאשר צוך ה' אלהיך ואמר מר כאשר צוך במרה אמר לון קב"ה אי אתון נטריין להאי שציעאה עילאה לית רשו למידת דינא לקטרגא בכו הה"ד (&) שם שם לו חק ומשפט ועל דא תניין יכולה היא שבת שתרחם עלינו ויקבצנו קב"ה מן גלותינו ואלמלי שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים ¹⁰ :
בא ראה, כשגרמו החטאים והשבת הזו לא נשמרה כראוי, כמו שמצאנו, שהזהיר אותם הנביא העליון, זהו שנאמר "כה אמר ה' השמרו בנפשותיכם ואל תשאו משא ביום השבת והבאתם בשערי ירושלים", מה זה "ואל תשאו משא", אלא אמר להם בבקשה מכם, אל תשאו את משא אותו החטא של השבת עליכם. ואם אתם שומרים אותו אתם, תגרמו את קיום העליונים והתחתונים, שאותו השבת העליון שחטאתם כנגדו, מדורו ושעשועו אינו אלא בשערי ירושלים העליונה, שנקראים שערי צדק, והיא הכלה, הכלולה מן הכל.	ת"ח כד גרמו חובין והאי שבת לא אתנטייר כדקא חזי כדאשכחן דאזהר לון נביאה עילאה הה"ד (&) כה אמר ה' השמרו בנפשותיכם ואל תשאו משא ביום השבת והבאתם בשערי ירושלים מאי ואל תשאו משא אללא אמר לון בצעו מינייכו לא תשאו משא דההוא חובא דשבת עלייכו ואי אתון נטריין ליה תגרמון קיומא דעילאין ותחאין דההוא שבת עילאה דחצותן לקבליה מדוריה ושעשועיה לאו אינו אללא בשערי ירושלים עילאה דאקרון שערי צדק ואינהי כלה הכלולה מהכל:
ואם אתם שומרים אותו, תגרמו שאז היא תתחזק ביד מלכות הארץ, המלכות של דוד, משום שהיא נקראת מלכות. ולכן אמר דוד שאחז בה "לך ה' הממלכה", בשתי ממי"ם, להכליל את מלכותו, וליחד אותה עם מלכות השמים. ואם אתם לא תשמעו לקדש אותו, ותעשו אותו חול, מה נאמר "והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים" שלמטה.	ואי אתון נטריין ליה תגרמון דכדין היא תתחזק בידא דמלכותא דארעא מלכותא דדוד בגין דהיא מלכות אתקריאת ובג"ד אמר דוד דאחיד בה (&) לך ה' הממלכה דתריין ממי"ן לאכללא מלכותא דיליה וליחדא לה במלכותא דשמיא ואי אתון לא תשמעון לקדש ליה ותעבדון ליה חול מה כתיב (ירמיה יז כז) (כט ע"ד) והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים דלתתא:

⁹ עי' לעיל יט ע"ד

¹⁰ לשון כידוע

¹¹ עי' & ועי' שזה אפילו שבת אחת?

ז"ח וישב

ת"ח כדן אתערת ההיא חרב נוקמת נקם ברית (&) על ללא נטרו ההוא ברית קדישא בתלת גוונין חד כרזא ללדיק לזכינו לאחיד זיה ונטר ליה ובגיניה אקרי לדיק וחד דכתיב (&) ובשר קדש יעברו מעליך וחד כרזא דשבת לחללו וכלא בחד אתר איהו:	בא ראה, אז מתעוררת אותה ה"חרב נוקמת נקם ברית", על שלא שמרו אותה הברית הקדושה בשלשה צבעים: אחד, בסוד הצדיק על שמכרו, שאחז בה ושמר אותה, ובגללה נקרא צדיק. ואחד, שנאמר "ובשר קודש יעברו מעליך". ואחד, בסוד השבת שחללו, והכל הוא במקום אחד.
וכדן (&) על שלשה פשעי ישראל, נגזר עליהם להיות שבעים שנה מחוץ לארץ הקדושה, עשרה לכל יום. ולסוף שבעים שנה, הוציא אותם הקדוש ברוך הוא משם ובאו לארץ ישראל, והתקיים בית שני ארבע מאות ועשרים שנה, על כח התורה שהיו עוסקים בה, באותן המצוות הקדושות כראוי,	ואז "על שלשה פשעי ישראל", נגזר עליהם להיות שבעים שנה מחוץ לארץ הקדושה, עשרה לכל יום. ולסוף שבעים שנה, הוציא אותם הקדוש ברוך הוא משם ובאו לארץ ישראל, והתקיים בית שני ארבע מאות ועשרים שנה, על כח התורה שהיו עוסקים בה, באותן המצוות הקדושות כראוי,
כו/ב	
סתרי תורה:	
וכד אשתלימו גרם חוצה לשנאת חנם ואיתער ההיא שנאת חנם דקדמייתא הה"ד (&) וישנאו אותו להוא לדיק וכדן יהב יתהון קב"ה בידא דמאן דסני לון שנאת חנם הה"ד באלדוס (ויחזקאל לה ה) יען היות לך איבת עולם ותגר את בני ישראל על ידי חרב. ואז נפרע מהם על ידי מספר של אותם@ השנים שחסרו מסוד של "שבע על חטאותיכם".	וכשנשלמו, גרם החטא של שנאת חנם והתעוררה אותה שנאת חנם שלראשונה@, זהו שנאמר "וישנאו אותו", את אותו הצדיק, ואז נתן אותם הקדוש ברוך הוא ביד מי ששונא אותם שנאת חנם, זהו שנאמר באדום "יען היות לך איבת עולם ותגר את בני ישראל על ידי חרב". ואז נפרע מהם על ידי מספר של אותם@ השנים שחסרו מסוד של "שבע על חטאותיכם".
ת"ח כד תמנה כ"ב שני ז' זמנין לכל חד מאינון עשרה לזכינו ליה תשכח אלף תק"מ וכדן יתער פורקנא דישראל כלפרא דשארית לאנהרא זעיר זעיר עד י"ז שנין לאסתלק ההוא לדיק דרגא דטו"ב הה"ד (&) יוסף בן י"ז שנה היה רעה את אחיו דהא כדן יתחזי למיקס דפרץ קמי מדת דינא דהא אשתלימו חובי עלמא וכדן (&) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקח וללקו דהם ואכלום וכדן יתער קב"ה טבון סגיאין על ישראל ויתבע עלבונא ועלכונא לאורייתא לאוקדו צנורא דמא לאינון דאתקטלו על קדושת שמה וכדן יתרי יוסף לאחוי (&) אפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יאור את אפרים:	בא ראה, כאשר תספור כ"ב שנים שבע פעמים, לכל אחד מאותם עשרת שמכרו אותו תמצא אלף תק"ם, ואז תתעורר גאולה לישראל, כבוקר שמתחיל להאיר מעט מעט, עד שבע עשרה שנים שהסתלק אותו הצדיק, הדגה של טו"ב, זהו שנאמר "יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה את אחיו", שהרי אז יראה@ראוי לעמוד בפרץ לפני מדת הדין, שהרי נשלמו חטאי העולם, ואז "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקח", ודלקו בהם ואכלום. ואז יעורר הקדוש ברוך הוא טובות רבות על ישראל, ויתבע עלבונם ועלבון התורה ששרפו באש. והדם של אותם שנהרגו על קדושת שמו, ואז יתרצה@ירצה יוסף לאחיו "אפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יאור את אפרים".
ת"ח דהכי הוא דתנן ב"ז בתמוז בוטל התמיד ובט' באב חרב בית המקדש, כמו שאמר רבי יוסי, מגלגלים זכות ליום זכאי וחובה ליום חייב, שבאותו הלילה, הוציאו דבה רעה על הארץ הקדושה, והרימו קולם בבכיה ונקבעה לדורי דורות. ודוק ותמצא, משבטל התמיד שהיה מכפר על חטאיהם, עד שנחרב בית המקדש, בין בפעם הראשונה בין בפעם השניה, עשרים ושנים ימים, כנגד עשרים ושנים שלא ראה אותו צדיק את פני כבוד אביו,	בא וראה שכך זה, ששנינו ב"ז בתמוז בטל התמיד ובט' באב חרב בית המקדש, כמו שאמר רבי יוסי, מגלגלים זכות ליום זכאי וחובה ליום חייב, שבאותו הלילה, הוציאו דבה רעה על הארץ הקדושה, והרימו קולם בבכיה ונקבעה לדורי דורות. ודוק ותמצא, משבטל התמיד שהיה מכפר על חטאיהם, עד שנחרב בית המקדש, בין בפעם הראשונה בין בפעם השניה, עשרים ושנים ימים, כנגד עשרים ושנים שלא ראה אותו צדיק את פני כבוד אביו,

¹² במדרש הנעלם נ ע"א.

ז"ח וישב

להראות את החכמה העליונה, שזה תלוי בזה.	לדבוק לאחזקה חכמתא עילאה דהא דהא תליא:
והרי התעוררו החברים, שכשחרב המקדש, מוצאי שבת היה, ומוצאי שביעית, ומשמרתו של יהויריב היתה, והלויים עומדים על דוכנם ואומרים שירה "יגודו על נפש צדיק וגו' ויהי ה' לי למשגב וכו' וישב עליהם את אונם וגו'" ולא הספיקו לומר "יצמיתם ה' אלהינו", עד שבאו גוים וכבשום, שהרי אם אמרו אותו, לא היתה להם תקנה.	והא איתערו חברייא דכד חריב מקדשא מול"ס היתה ומוצאי שביעית ומשמרתו של יהויריב היתה והלויים עומדים על דוכנם ואומרים שירה (&) ¹³ יגודו על נפש צדיק וגו' ויהי ה' לי למשגב וגו' וישב עליהם את אונם וגו' ולא הספיקו לומר (&) יצמיתם ה' אלהינו עד שבאו גוים וכבשום דהא אי אמרו ליה לא הוה לון תקנה:
ומוצאי שבת, חכמה רבה רומז, שיצאו משבת, שהיתה רפואה למכותם, ומוצאי שביעית שחטאו אל כנסת ישראל, ולא עוד אלא שחטאו במילה, ולא ברית@ בשר קדש. ומשמרתו של יהויריב, כמו שנאמר "עוד אריב אתכם נאם ה' ואת בני בניכם אריב". ועתיד הקדוש ברוך הוא להוציאם מן הגלות, זהו שנאמר "גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבא לך צדי"ק ונושע הוא".	ומוצאי שבת חכמתא סגיא קא רמז דנפקו משבת דהוה רפואה למכתהון ומוצאי שביעית דחבו לגבי כנסת ישראל ולא עוד אלא [דחאבו] (דנפקו) צמילה ולא קיימא [צקר] (אשר) קדש ומשמרתו של יהויריב כד"א (&) עוד אריב אתכם נאם ה' ואת בני בניכם אריב וזמין קב"ה לאפקא לון מגלותא דה"ד (&) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבא לך כד"ק ונושע הוא:
ואם תאמר למה בא המשיח מיהודה, היה צריך להיות מיוסף, אלא ששניהם יבאו, ומשום שהקדוש ברוך הוא אינו מקפח שכר כל בריה, נתן המלכות לדוד, משום שהיה עשירי לצדיק, והשביעי של האחים, וכך היא מלכות הארץ כעין מלכות הרקיע.	ואי תימא אמאי אתי משיחא מיהודה מיוסף מצעי ליה אלא דתרויהו ייתון ובגין דקב"ה לא מקפח שכר כל בריה יבז מלכותא לדוד בגין דהוה עשיראה לצדיק(ים) ושביעאה לאחים והכי הוא מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא:

¹³ ז"ל הפסוקים בשלימות: